

KELETI ÚJSÁG

Előfizetési árak:
 Egy hónapra... 20 - korona
 Negyedévre... 55 - korona
 Félévre... 100 - korona
 Egész évre... 180 - korona
 Egyes szám ára 80 fillér

Politikai napilap

Feladv. szerkesztő: SZENTMIKLÓSI JÓZSEF

Megjelenik minden hétfőn
 Szerkesztőség és kiadóhivatal
 I. Egyetem-utca 3. sz. sz.
 Telefonszám 624
 Közlönyosztály utánnagyutca 11. sz.

Nem azt

várjuk a budapesti hírekből, amit erre hordanak az újságok. Mást kíván a békét kovácsoló párisi ítélőszék, mást remél a közömbös világ. Innen, ha átnézünk oda, túl a hegyeken, vizeken és a mélységes rónán olyan távlatból látjuk az apró cselekedeteket, mely tisztább és historikusabb megállapításokra jogosít fel.

Csak, aki a magasságokban jár, az tudja megérteni a földönjárók kis és nagy dolgait — mondja a bölcs. A mának zürzavaraiból csak időknél múltával tud tisztá képet formálni magának a küzdelmek harcosa. Toronyból látja a falu életét az ő. Jó a távolság arra, hogy meglássa és értse az ember, amit ott nem vesznek észre és félreértének.

E emberek sokasága Budapest népe s a tömeglélektan törvénye ad magyarázatot a vad dühöngésre, aminek láttára össze-csapja kezét csodálkozással az idegen. Fáj annak, aki ott van és hasztalan hirdeti az összefogás, a feledés és megbékülés igéjét. De vesztett háború és világáramlatok vérviharos összecsapásai után féltékeny izgalmak napjait élék és szétzavart nyájakból verődnek szertelen csoportokba. Nincsen olyan jel-szó, melyre sokan ne esküd-nének, nincsen olyan vész, a melytől ne rettegnének. Nincsen olyan elszántság, amelyre képesek ne volnának. És ha más nem, a lengyel nép multja meg tudja magyarázni a nye poz-vo-lim-ot, amelyet kiabálva ron-tott a lengyel a lengyel ellen: nem engedem.

Eszmék harcai szülték a völgyben maradt emberek marakodását. Ha feltekintenek egyszer és azt látják, hogy el-múlt a vihar, céltalannak talál-ják majd a belátás nélküli bé-kéltenséget. És a háborgó hul-lámviharzás között meg fog jelenni a Béke szelleme a ná-záreti szóval: hallgass, némulj el. Ó az, akinek mind a tenger, és mind a szél engedelmeske-dik. S ha megtalálták és ahol megtalálták őt az emberek, ott el fognémulni a féltékeny gyűlölet.

Evszázados rabság után sza-bad életet kíván magának biz-tositani az, akiről láncok hullottak le. A köznapi életet nem tudja még beleszőni az eszmék fona-lába. Ma még verekszik, vihart támaszt és megfélemlít, de a tisztulás útja felé halad. Idő kell még, hogy mindenki meg-ismerje a másik ember igazát. Nem új dolog az a napalatt és nem ismeretlen a történelem előtt.

Jövő héten hívják meg a magyar delegációt

A bukaresti jegyzék a magyar kérdéssel szól — Diplomáciai tárgyalás a pesti pártvezérekkel — A pártok várják a meghívót — A magyar hadügy-minisiter előkészületei

Kolozsvár, okt. 16

Bukaresti és budapesti hírek egybehangzóan jelentik, hogy a magyar békedelegáció meghívása a jövő héten várható. A budapesti sajtó megkérdőjelezte, hogy ki fog Magyarországot képviselőként megjelenni, mert az antant még nem nyilatkozott határozottan a Friedrich kormányról és az eddigi jelentésekből inkább az állapítható meg, hogy nem ismerik el, mint az, hogy elismerés. Így számítanak arra is, hogy nem a kormány, hanem a pártok fogják kijelölni a békeküldötteseket.

A Bukarestbe küldött antant-jegyzék szövege nem került nyilvánosságra a tartalmát még nem ismerik.

BCU bukaresti jegyzék

Bukarest, okt. 16

A „Dimineața” írja: Tekintettel a reggeli lapoknak az új jegyzék névvel közölt híreire következő értesítés közölhetjük:

A jegyzék semmi más ügyre nem vonatkozik és nem fejez ki kegyesület, amint némely diploma-csiáki körök állítják az osztrák békeszerződés aláírásának elhalasztása miatt. Ennek az elhalasztásnak elhalasztását eddig nem is kényszerítik a legfőbb tanácsok.

Október végéig

Nagyszombat, okt. 16

Bécsből jötték: A „Wiener Tagblatt” fentartja azt az értesítést, hogy a magyar békedelegáció október közepén kap meghívást Párisba és az antant igyekezik fog, hogy a Magyarországgal való békeszerződés is október végéig közzéadják a magyar delegációval.

Jövő héten hívják meg a magyar delegátusokat

Bukarest, okt. 16

A „Dimineața” írja: A magyar kormány a jövő hétfolyamán megnevezi ama békedelegátusokat, akik Párisba indulnak a békeszerződés aláírására végül.

Francia diplomata tárgyalásai magyar politikusokkal

Budapest, okt. 16

A „Pesti Hírlap” írja: Saini A. báró márti, Franciaország romániai követe, vasárnap Párisból Budapestre érkezett, ahol több napot szándékozik tölteni. A követtel, aki néhány hét előtt utazott Budapestre át Párisba és annak idején több magyar politikusal eszmecsere-t folytatott a magyarországi béke ügyéről, most folytatni fogja tájékoztató jellegű tárgyalásait. Vasárnap este gróf Teleki Pál, a magyar békeügyi al-minisiter és Csárin Ferenc keresték fel, a hétfői nap folyamán pedig Hegedűs Lóránttal, Lovász Máttonnal, Várkonyi Vilmosmal és Vajsz J. Lajossal tárgyalt. Híresztint a francia diplomata missziója nemcsak a magyar belpolitikára, de a gazdasági kérdésekre is kiterjed.

A pártokat hívják meg a békekonferenciára

Budapest, okt. 16

A „Világ” írja: Mint teljesen beavatott forrásból értesülünk, Magyarországra a békekonferenciára való meghívása küszöbön áll. Ezzel kapcsolatban végleg tisztázódni fog az antant magatartása a Friedrich kormányval szemben. Az ötös tanács ugyanis nem a Friedrich kormányt, hanem az egyes politikai pártok képviselőit fogja Párisba meghívni. Az antant államférfiai erre az elhatározásra az a körülmény készítette, hogy Friedrich nem a volt hajlandó a koncentrációs kabinet megalkadására, bár tisztában lehetett azzal, hogy az antant ehhez a kívánságához feltétlenül ragaszkodik. Az antant e kérdésben eredeti álláspontja alapján áll, amely szerint csak olyan kormányokkal tárgyal, amelyek az illető ország valamennyi rétegét képviselik. Csak így lehet ugyanis garanciát arra, hogy a békeszerződésben vállalt kötelezettségeknek a kérdéses ország eleget is fog tenni. A Friedrich-kormányt pedig az antant nem tekinti olyannak, amely az ország egész lakosságát képviseli. Mint-hogy Magyarországot belügyeire nem akarják avatkozni nem maradt más hátra, minthogy azokat a pártokat hívják meg a békekonferenciára, amelyekről tudja, hogy Magyarországot támogatják és ennélfogva felelősséggel is tudnak vállalni a békeszerződés teljesítéséért. A békekonferenciára való meghívás való-

színűleg a jövő hét folyamán fog megérkezni.

Schnetzer tábornok nem felrendzavarásról

Bukarest, okt. 16

A „Dimineața” írja Budapestről: Schnetzer tábornok magyar hadügyminisiter azt az álláspontot képviseli, hogy a román csapatok kivonulása után Budapestben nem történik semmi szokványos rendezés és felhatalmazta a kormány-párti sajtó egyik tudósítóját az alábbiak közlésére:

— Rögóta csúnik a fővárosban uralkodó izgatottság megszüntetése. Mintegy 3—4 héttel előbb felragasztottam a lakosság megajugtatására, de a cenzúra még nem engedte ki. Kérem — mondta a magyar hadügyminisiter — nyugodjak meg a közön-séget, mert a román csapatok távoztára eszébe minden elővigyázat megfordult, amely bármely terror vagy pogromot ki fog zárni. Elítélek minden ilyen cselekedetet és elűri semmi fényt, amíg hadügyminisiter leszek. Az általam küldött vizsgálati bizottság vizsgálata alapján közöltem a közön-séggel, hogy a dunántúli területeken történt esetekről tulzolt közlések jelentek meg. Feltekintem, hogy minden egyes esetet a hadügyvizsgáló bizottság vizsgálja meg és a vizsgálat eredményét nyilvánosságra kell hozni, hogy a részrehajlás meg-előzhető legyen.

— A közönség vegye azt is tudomásul, hogy Magyarországon nincs felháborítás, hanem had-erők rendezéséig magyar nemzeti had ereget alkotnak. A jelenlegi kormány Horthy terjesztésével mindenben egyetértően dolgozik és egyöntetűen elítéli a terrort és pogromot.

A zűrzavar kizárás kizárt dolog azért, mert mielőtt átvettem a hadügyi tárcát, azonnal hatályba léptettem azokat az intézkedéseket, amelyek lehetetlenné teszik, hogy magyar tisztok illeszkedjen résztvevőknek. S ha mégis előfordulnak, a hadbiztonság fog teljes súggyal eljárni az ilyen cselekményekkel szemben. Kérem tehát a közönséget is, ha van tudomása ilyen esetekről, haladéktalanul jelentse be nekem, hogy sürgős vizsgálatot rendelhessek el. Ugy hiszem, hogy multam és személyem elegendő biztosítást nyújt. Horthy felforgatók pedig eléggé ismert egyéniség, hogy reméltem semminemű visszaélést elűrni.

Tárgyalásokat folytatunk és meggyőzésre is jutoitunk az antant képviselőivel, valamint a meg-szóló román hadsereg parancsnokságával, hogy amennyiben román csapatok a Dunántúlról és Budapestre visszavonulnak, helyükbe vonuljon azonnal be a mi nemzeti hadseregünk. Budapestet tehát egy pillanatra sem hagyjuk csapatok nélkül. Azonban figyelmeztetem a tisztviselők közönséget, hogy ne szervezzen fegyveres csoportokat, mert az ilyen el-létséges cselekedetekkel kellene to-

Irodalomért — élelem

Szerzői tiszteletdíjak az amerikai szállítások biztosítékai — Miért számítanak a külföldi tőkére?

kiintem. Akitet a mi Budapestre voruló csapataink fegyverszáma talál, azokat főbélvík. Azért, amikor a mi csapataink bevonulnak, aikiel ügyes-bjos dolgaim rem kéaszarítanak ez utcákon való járás kelésre, maradjanak oíthon.

— Magamh z kérétem a budapesti izraelita lakosság vezetőférfiit, hogy a jövőt illetőleg megnyugással; mert adotti helyzetnél f gva kötelességem érzem magamat, f j- és felkeltetve való tekintet nélkül, megajánlani a lekasságot. Tehát megcfoihatam a hirt, hogy itt kész lme valami. Neml Nem fogok tüntetemi terrort és semmi pogromot, bárhonnán keletkeznek is.

Miért késik Budapest kiürítése?

Bukarest, okt. 16

A „Viitorul” írja: Az ötök-tenfcsa kezd foglalkozni a románokkal. Ugy lész k, hogy a románok kezd k iüríteni Budapestet. Viszont a magyarok más tant cs patukat kének, hogy ne maradjanak msukra.

A „Journal des Debats” közlése szerint Budapest kiürítése október 7-ére volt elrendelve. A kiürítés meg is kezdődött, de közben a nemzetközi bizottság másképpen rendelkezett.

Ugyanis az történt a bécsi „Morgen” szerint, hogy a magyar hadsereg parancsnoka, Horáth tengerengy, egy nyilatkozatával idézte elő a kúrít s elhúszását, mikor Budapestre való bevonulásáról tárgyaltak vele, kijelentette, hogy öt Károly király nem mentete fel esküje alól s ezért Károly király nevében fog Budapestre bevonulni.

Panamákkal vádolják a török hadvezéreket

Genf, okt. 16

A „Journal de Geneve” írja: A „Comiere de la Sera” értesül Konstantinápolyból, hogy Ali Kemal bej újságja, mely mindenóra le akarja réntani a leplet az „Egység és Haladás” bizottságának vizsgálatairól, okiratokat közöl, amelyekből kitűnik, hogy a török kormány 170 milliót osztott szét ifokban a háború alatt. Így például egy milliót k pótt Ali bej Bas Amba, hogy Franciaország a chamedán elállvalói között lázadókat szítson. A bolgár Tüfankjeff székzhuzsonháromezer frankot k pótt, hogy hazája háborúba lépését elteresse.

E közezően költött és egeken kívül szorban vannak olyanok is, — teszi hozzá az újság — amelyeket az új török párt vezeteli s ját céljaira használják. Eaver ilyen módon egymagában nyolcmilliót költött el. Az apja, Achmed pász, kétszáz ezer frankos ajándéket kapott. Eaver testvére, Nuri bej, körülbelül egy milliót kapott. Renf pász, a „Hamidie” hajó parancsnoka, ki jelenleg bandákat szervez Anatóliában, ötszáz ezer frankkal szerepel és egy szerez casá pótt, ki egy nemzeti himnuszt költött, negyven ezer frankos jutalmat kapott.

Es mit szólunk hozzá, ha halljuk, hogy meg a „Terdzuman” nevű újság, hogy a kormány most a konstantinápolyi választások előkészületeit hánytalan elhalasztani, mert nem tud 100.000 frankot előteremteni a választási listák költségére.

Budapest, okt. 16

A magyar író nem is olyan régen, még álmaiban sem merle re zéni, hogy valaha ő is számításba jön, mint nemzetgazdasági fontos tényező. Egészen új fordulat az irodalmi termelés életrendjében, hogy az írástermék a kereskedelem jelentős kivitel értékét képezi, amit feltesznek a nemzetközi szerződés tételeinek listájába. Volt idő, amikor közmondásos szegénységben élt az író. Ma millióra mer ő tantémek hevernek a dollárföldön.

Most egyszerre hiderül, hogy az irodalom egészen jó tőke és magyar írók, zenei szerzők munkájának jövedelme egészen jelentős hányadát teszi a nemzeti vagyonnak. Az történt ugyanis, hogy ez ötveve háború alatt a szinpad nemzeti közisége útjában nem állottak frontok és lövészárkok és a szinpad szerzők alkotásaiból továbbra is, az ellenséges külföldnek is exportáltak.

Amerikai színházigazgatók a színházukban elődolt magyar daraboknak a tantémjeit bankokban deponálták és ezek a letétek az öt év folyamán letemes summává nőtek, egy, hogy egyedül Dégey Gábornak, a „Szerecsse fia” szerecsés szerzőjének több millió korencára rugó amerikai tantém áll a hárához.

Az Amerikában folyó új magyar szerzői honoráriumok hozzávetőleges értékére Mariton Sándor dr., a magyarországi szinpad szerzők gyűlése világít rá, egy budapesti újságírónak adott intervjúban:

— Háborús évek alatt Drégely Gábor, Kálmán Imre, Jacoli Viktor, Földes Imre és Szál Lejos darabjait mutatták be az amerikai szinpadok. A tantémek kiedására vonatkozó tárgyalások, érdekesen kapcsolódnak bele Magyarország égetően fontos elimezési kérdésébe. Az amerikai élelmészeti miszió ugyanis bizonyos pénzügyi garanciákhoz kötötte a szállítások megindítását és itt tekintetbe vettek a magyar szerzők javára letételek helyezett készletét. A pénz az amerikai kormány, mint a szállítandó élelmiszerek ellenértékének egy részét le fogja foglalni és a szerzők a magyar kormánytól, a megfelelő valutaátszámítás szerint magyarországi pénznevekben fogják megkapni tiszteletdíjikat.

Most már a gazdasági élet, az élt „prózei” szakembereinek sem szabad lemorogolni az „irodalmat”. A szerzők üzleti foglalkozások emberei is lshajnak, hogy igen jó szolgálatot tesz, ehenthalás ellen.

Kilátás az idegen tőkére

Sándor Pál nyilatkozik az egyik most megjelent hetilapban Magyarország gazdasági jövőjéről. Nyilatkozatában a következőket mondja: — Nekem az a meggyőződés, hogy az összes hadviselő felek között Magyarország heveri ki legelőször a reá nehézedeli megpróbáltatásokat, dacára annak, hogy ipva valószínűleg jelentősen csökkenni fog. De iparunk is hamerosan összeszedheti magát, mert nálunk sokkal kevesebbek a munkabérek, mint az ottani bármely államában. De fontos szempont az is, hogy mi már bizonyos mértékben túl vagyunk a bolsevizmuson és a vele járó gazdasági nehézsé-

geken. Ennek a helyzetnek valószínű következménye az lesz, hogy a külföldi tőke be fog özönlenni Magyarországra. Tekintettel valutánk reszatatására, ennél jobb befektetés el sem képzelhető. Ha én külföldi tőkés volnék, minden pénzümet magyar vállalatokba fektetném, hogy még ugyanannyi hitelt is vennék fel rájuk. Képzöljük csak el, hogy egy nagy bérház, mely nálunk máfél milliót ér, frankra átszámítva 120.000-íri megvásárolható.

D'ANNUNZIO NEM FÉL

Könnnyen felbomulhat az olasz kormány — Morgalmak a dalmát partokon — A szerbek figyelmeztetik az antantot

Páris, okt. 16

A „Chicago Tribune” írja: D'Annunzio haldandja nem ruzza-e össze és borítja fel az olasz kormányt? Ezt a kérdést teszi fel magában Fiume, Trieste, sőt Mileno és Róma minden gondolkodó olasz polgára. Fiumei olasz vezetőkkel való beszélgetésből, sajtóközleményekből, táviratokból úgy látszik, hogy ez az eshetőség éppenséggel nem valószínű.

A serei és sebenicol olasz csapatok közt a katonák és vezettek nyíltan beszélnek arról, hogy D'Annunzio kövétel és maguk veszik kezükbe a dögöket.

De a háborúnak és kavardónak e jeltel dacára, D'Annunzio ragaszkodik pozíciójához. Kabinetsfőnöke útján megkérdeztem tegnap — mert D'Annunzio beteg, ha beszélnie kell bárkivel —, hogy régeszrége a helyzet tennterítéséhez, ha ez háborút és hazája szerencsétlenségét jelenti.

— Ha háború lesz, mondja, nem tölönk ered. A szövetségesek nem fogják minket megümadni. Mi nem fogjuk a szerbetet megümadni. Ha a szerbek szemben állnak velünk, ök és nem én lesznek felelős.

Most rem lesz morézesséjük, mikor egész Itália megöitém áll. De mit tesz az, hogy mi lesz az eredmény? A mi jelgénk „Fiume o Monte” a kerek végünk utolsó csapp vérünket is az olasz Fiume védelmében kiönteni.

D'Annunzio álláspontja tehát világos. Ő és emberei készek darabokra szaggatni nemzetüket, csak hogy Fiume olasz voltát elismertessék.

Csatlakoznak az olasz ezredek

London, okt. 16

A „Times” írja: A szerb sajtóiroda ma hosszú jelentést közöl Millo tengerengy viselkedéséről, aki, jóllehet a népszövetségnek Dalmáciában akkreditált képviselője,

21. és 22. sz. rendelet módosítása

1. Vétkeseknek nevezetnek azok, akik: jóhiszeműleg, rossz szándék nélkül, nyilvános helyeken, állomásokon, vonaton, utcán stb. akár igaz, akár képzelt oly híreket közölnek, terjesztenek, megjegyzésekkel kísérik, melyek a hadműveletekre, hadi helyzetre és csapateltolásokra, katonai hatóságok rendelkezéseire vagy bármily más, a román hadseregrel illető kérdésekre vonatkoznak.

2. Mindezek büntényit képeznek, a parancsnok ítéletét és büntetését vonzó mag után a mint első és utolsó létem, egy évig terjedhető fogházasítás 2000 lei pénzbüntetéssel büntetendők.

Ha a fenti tényeket kímkedők vagy árulási szándékból követték el, az érvényben levő hadi büntetés törvények lesznek alkalmazva.

Az erdélyi ellenőrzési zóna parancsnoka: MARINESCU ezredes

lője, a belső helyzet bizalom dacára, nyíltan bátorítja a D'Annunzio által támasztott asznexionista morgalmat, míg hivatalosan azt jelenti, hogy nem vesz részt benne.

A sajtóiroda megállapítja, hogy a tengernagy állott az élen a katonák és polgárok zavargó felvonulásának, mely szeptember 20 án éjjel bejárta Zárá és a városnak és más dalmát kikötőknek Olaszországba való csatlakozását éjenzte. A tengernagy — mondja a sajtóiroda — a leghevesebben agitált amellett, hogy a békekonferenciák a dalmát partokra hozott határozatát megváltassák.

Másfelől egy Spalatából érkezett távirat jelenti, hogy az olaszok befejezték Dáldalmácia ideiglenesen felbeszárkóti kiürítését.

A sajtóiroda tudósítója Buccariból táviratozza, hogy két gyalogezred, amely épp akkor szállott partra, lövészrel seivel együtt csatlakozott D'Annunziohoz, aki proklamációt bocsátott ki a „dalmát testvérekhez”.

Hasonló provokációkat még nemrég dühkötőresek fogdték volna Jugoszláviában, mert azonban szerencsére túlsúlyban van a nyugodt megfontolás úgy katonái, mint polgári körökben.

A trauhoz hasonló incidensek megismétlődését természetesen megakadályoznak. Ezért Dáldalmáciában több önkéntes ezredet állítottak föl helyi vezetők parancsnokai aletti.

Csak dolgozó embernek van létjogosultsága a mai társadalomban.

Háromszázmillióba kerül a németeknek a rajnai megszállás

Páris, okt. 16

A „Chicago Tribune” írja: A szombaton benyújtott német költségvételek kétféle azövenmillió márkát vettek fel a szövetségesek rajnavidki megszálló csapatjainak költségére.

A koblenzi szövetséges bizottság számára ötmillió vettek fel a hasonlő összeget szántak annak a bizottságnak a számára, mely ellenőri a bekezerződés katonái, tengerészeti és léghezjárati föltételeinek teljesítését.

Diamandi tárgyalásai Bécében

Bukarest, okt. 16

A „Dacia” írja: Diamandi Bécsbe tartózkodása elcsúszásból biztositotta Ausztriát romániai terményekkel való gyors ellátásról, ami igaz örömet keltett a kiéhezett bécsi lakosságban. Igéretét közzétették a lapok újin a főmeg-megnyugtatóására.

Renner dr. kijelentette Diamandinak, hogy Ausztria a román nemzet iránt mindig barátságos érzelmeket táplál, s ha az utóbbi időben az Ausztria és Románia közt viszonyok zavarosak voltak, ez csak annak tulajdonítható, hogy Ausztria szerencsétlenségére oly állásokkal volt szövetségben, melyeknek egészen eltérő érdekei voltak. Most azonban, midőn ez a szövetség többé nem létezik, a barátság kötelekei létrejöhetnek.

Diamandi a magyi részéről ezt felelte, hogy Románia minden lehető mértékben a fővárosi Ausztria ellátását elősegítse.

**

Wilson dolgozol szeretne

Bukarest, okt. 16

A „Dimicesta” írja: A „Petit Journal” a következő jelentést közli Washingtonból: Wilson egészségi állapota lassan, de folytatás-javul. A béke kiadás érdekében megállapítják Washingtonban, hogy Wilson nem nagyon nyugodt beteg. Mindánáron meg akarja kezdeni munkáját a dr. Grayson orvos keli, hogy lebeszélje arról. Annyit megenged az orvos, hogy olaszországban, de a politikai érintkezésektől eltiltja.

Bukarest, okt. 16

A „Caemarea” írja: Wilson kezelt orvosainak jelentése élénk magyarázatot ad alkalmat.

Válóban állítja, hogy szakemberek nem képesek a buleivázból házirozzott fogalmat alkotni megük-nk a betegség természetéről. A speciális magyarázatok annál kevésbé alkalmasak az esetlel-olok tőjékoztatására. Ezek közülök ol az emberrel hasonlított össze Wilson, aki kötélen akarja áthálcni a Niagara vízesésén. Mindezt megírtent lépeése ráls hla-dást jelent, azonban a vezedelem az utolsó lépésnél is aktora marad, amint az első lépésnél volt.

Az eldöt állítólag kife ezte abbelt óhejt, hogy munkáját újbt megkereshesse a köztárs Grayson orvossal és Tumulty megónikrával, hogy reá nézve a hallgatás ideje elcsúszott.

Anglia hadi számlája

Genf, okt. 16

A „Journal de Geneve” írja: Azt az összeget, amelybe a háború a hadvezető államoknak került, ezer milliárdra becsülték. Nagy-britannia egymagában 238 millió 275 millió frankot költött.

Ennek az összegnek 28 százalékat az edzőktől kapták, míg a többbit kölcsön vette. Hadikiadásainak átlaga egy napra két-százmillió frank. Háború előtt összes közszolgálati költségei 13 millió frankot tettek ki naponta. Ezenkívül 39 millió 200 millió frankot szövetség sinek adott kölcsön, 3 275 000 000 frankot pedig a gyarmatoknak.

Bélyegzőket olcsón és gyorsan készít Bernát bélyegzőgyár
Batányás Király-tér 32.

ÉRVÉNYBEN A NÉMET BÉKE

Államfők aláírásai a szerződéseken — Össze-irták a bevándorolt német tiszteket — Amerika a hitelező

Kolozsvár, okt. 16

A szövetségesek harmadik nagyhatalma, Franciaország is pecsétet tett a német békeszerződésre. Ezzel a békellapot Németország részére írásban is beküldték. A feltételek közé tartozik azoknak a német katonáknak kiadása, kiket kiméletlenséggel és felelősséggel vádolnak. Már rékerül ezeknek a kiadására is a tör.

A békekonferenciáról érkezett hírek a következők:

A francia szenátus ratifikációja után

Bukarest, okt. 16

A „L'Independance Roumaine” írja: A francia szenátus egyhangúlag ratifikálta a versaillesi szerződést, valamint az Egyesült Államokkal és Nagybritanniával kötött és Németország részéről jövő társadás esetén Franciaországok segítségét nyújtó két szerződést.

Következésképpen a Németországgal kötött szerződés ma hatályba lép, mikor a szenátus határozata megjelenik a „Moniteur Official”-ben. A hatályba lépéshez három év vétséges nagyhatalom helyben hagyására volt szükség. Nagybritannia és Olaszország már ratifikálták a békeszerződést. Az ellen-szerződéses beszün elcsúsztatás kihirdetése után.

Lyonból jelentik, hogy a közlár-ességi elnök Franciaország nevében azonnal ratifikálja a szerződést, mielőtt Párisba érkeznek a szerződésnek azok a példányai, melyeken rajta vannak már György angol király és Viktor Emánuel olasz király aláírásai.

Clemenceau köröszavai

Bukarest, okt. 16

A „Vittorui” jelenté Lyonból: A francia szenátusban a versaillesi békeszerződés vitáját sombaton folytatják. A szenátus ellenvetés nélkül ratifikálta a békeszerződést. A szavazás október 21-én tartó fogadás el a ratifikációt, egy tartózkodott a szavazásól. Ez alkalommal Clemenceau nagyjelentés-gű beszédét mondott.

Páris, okt. 16

A lapok jelenlése szerint a szenátusban Clemenceau miniszter-elnök beszédével fejezték be a békeszerződés vitáját. A miniszterelnök ezt mondta beszédében a népszövetségről:

— Nem volt bizalmam a népszövetségben, mert ezt láttam, hogy a szövetség tagjai revelvert szegnek egymásnak. A népszövetség csak akkor lehet életképes, ha csak férfiak, akik élel-képessé tudják tenni. Bourgeois-hoz fordulva kijelentette Clemenceau, hogyha ezelőtt gunyolódott is a pacifistáknak, ezért csodálta társadozásait. A hégei konferencia munkája a háború óta megszap-rodott és most már a népszövel-ségre járul. Beszédének további részében kijelentette, a háború annyi bajt okozott, hogy most már mindenütt beliják annak szükség-séget, hogy kibabaduljanak eblől a korzamos helyzetéről. A munkásosztályt felzólják, vegya-részt az új parlament munkájában. A munkások legyenek meg-

győződve róla, hogy épen úgy megtekinnek mindent anélkül, hogy magukat és Franciaországot nagy veszedelemnek tennék ki, mint annak előtte a nemzetiség és a polgárság. Végül hangsúlyozta Clemenceau annak a szükségességét, hogy a nép szaporodjék, mert különben elpusztul Franciaország. Osterozta azt a szabadságot, hogy az emberek szabadulni igyekeznek a gyermekek terhétől.

Német tisztet az anfant bírósága előtt

Páris, okt. 16

A „Chicago Tribune” írja: A legfőbb tanács legújabb vita tárgyává ezeknek a német tiszteknek a szerái, akik a hadvezetés elemén ez irányba működő cselekvényeket követek el.

Nagybritannia, Franciaország és Belgium hosszú listákat készítettek német katonai zsekről és tengerez-tisztjeiről és követelt a fogják ezek kiadását és nemzetközi bíróság elé állítását.

A brit lista sok tergeralattjé-ro-hó parancsnokainak, valamint olyan Zippelinek és repülőgépek pilótáinak a neveit sorolja fel, akik Londonot bombázták.

A francia lista több német avia-tikus nevet tartalmazza, kik Páris fölé repültek és bombázták a várost. Azoktól is igyekezni fognek a bíróság elé állítani mindazokat, akik Párisnak a nagy Berliha-ágyu bombázásával közt okoztak. Ezek közé számíthat a Krupp gyár mér-nökeit, kik tevéteket és készleteket az 1917-ig, valamint a tüzérséket, akik tüzeltek vele.

A belgák büntetés eljítés ir-di-tását kívánják több olyan német tiszt ellen, akik belga városok pa-rancsnokai és szolgái a megszállás idején, továbbá azok ellen, akik felelősek a belgiumi és északfranciaországi eseményekért. Hosszu lista készült ezekről a német tisztjeiről, akik kegyetlenkedtek azokban a fogolytáborokban, melyekben szövetségesek katonái voltak.

Azt hiszik, hogy Amerika nem fogja német tsztek kiadását követelni, hanem csak csatlakozni fog a szövetségeseknek a császár ki-edására irányuló állapontjához.

A békeszerződés szerint a kikö-vetelt németek listát a versaillesi szerződés ratifikálása után egy hónap leforgása alatt át kell nyúj-tani a német kormányoknak.

Rendezik az adósságokat

Páris, okt. 16

A „L'Independance Roumaine” írja: A „Morning Post” washingtoni tudóitja táviratozza:

Albert Rathbone, az Egyesült-Államok kincstári államtitkára Párisba érkezett, ahol a szövetséges államoknak Amerikával szemben fennálló adósságait akarja tisztázni.

Az Egyesült-Államok nem egyez-tek bele abba, hogy az adósságok kamatait a tétkhez csatolják. Bizonyos azonban, hogy a legna-gyobb jóakarattal foglák mérle-gelni a kérdést, anélkül azonban, hogy beavatkoznának a szövetsé-gesek egymás közötti adósság-ik-nak szabályozásába. Ezeket az adósságokat egymás között külön egyezményekkel rendezik az euró-pai szövetségesek.

Galiciát kéri Paderewsky

Bukarest, okt. 16

A „Vittorui” jelenté Neuenből: Vároői legúj hírek szerint Pade-rewsky londoni tárgyalásai rend-jén minden igyekezetet arra irá-nyítja, hogy Lord Georgeot is megnyerje egész Galicia Lengyel-országhoz való csatolásra. Ugy tudja Paderewsky, hogy az antant és zes többi hatalmai ezen az áll-lásponton vannak.

A lengyel országgyűlésen elfo-gdák Gratsky indítványát, mely szerint kérik az antantot, hogy Keltgallia-t ne ideiglenesen, ha-nem véglegesen csatolják Lengyel-országhoz.

5245. szám.

Körrendelet

Újleg közludemésra hoztaták a polgári személyeknél feltalálható fe-gyverekre és löszerekre vonatkozó és a f. év május havában megadott 1919. 3. számú rendelkezések intézkedéseit.

a) Abszolút meg van tiltva bármí-nemű léfegyverek és ugynevezett fe-hér fegyverek viselete vagy megörzése ugyanint: kardok, oldalfegyverek, jata-gánok, ötlők (boxer), törös vagy spadas botok stb., ugyszintén bármí-nemű löszerek, vagy robbantás-rek (puskapor, dinamit, ekrozit, töltények, gránátok, bombák stb.)

b) Azok, akik ilyen fegyverekkel és löszerekkel bírnak, kötelesek azokat a legelőzelebb fekvő katonai parancsnok-ságnak elismervény ellenében bezol-gáltatni.

c) Az a) és b) pontok alatti rendel-kezések nem teljesítése úgy a vétkek, valamint azoknak részéről is, akik tudomással bírnak nevezett fegyverek és löszereknek más személyeknél való létezéséről, de ezt nem jelentették be, 10 évre való elzárását és tízezer lei (10.000 lei) pénzbüntetését von maga-után.

Tekintetbe véve, hogy némely helyen még található fegyverek és löszerek, olyan polgári személyeknél, akik azt állítják, hogy nem ismerik az erre vonatkozó 3. számú rendelet intézke-déseit — a statáriális törvények 6. sz. t-cikke alapján

elrendeljük:

1. 1919. év október havának 20-ik napját utolsó határidőül tűzzük ki a nevezett rendelet intézkedéseinek végre-hajtására.

2. A helyőrségek parancsnokai, a Térparancsnokságok, a Csendőrség és a Közhasznosok (Rendőrség) ösz-szes detektívjei beszűrik az összes fegyvereket azoktól, akik nem rendel-keznek külön engedéllyel a fegyver-viselésre.

3. Mindazok, akik ma közérdekből fe-gyvert viselnek (rendőrök, erdővédek stb.) ugyszintén azok is, akiknek ma személyes érdeküknek megvédésére, avagy más célból speciális fegyvervi-selési engedélyt van, legyenek azok a katonai, vagy a polgári avagy a Comandamentul Zonei de Supraveghere Protectorától edva, a fegyvereket meg-tarthatják, csak az engedélyeket kell átadni és pedig: a városi lakosság — a térparancsnokságoknak, — a falun lak-ók pedig a rendőrségnek.

4. A Comandamentul Zonei de Su-praveghere az egyedüli törvényes ha-tóság, amely a jövőben a fegyvervise-lést engedélyezheti.

5. A jövőben bármely magánsze-mély, akinek saját személye, vagy vegyona biztosításának megvédésére fegyverviselésre kétségtelenül szűkegre von, erre vonatkozó kérészeikkel járul-janak az illetékes csendőrszázadhoz, aki minden egyes esetről meggyőző-dést szerez, erről irásbéli véleményt ad, mely után a prefektus véleményét is kikérve, azt a Comandamentul Zonei de Supraveghere hez kell felterjeszteni.

Comandamentul Zonei de Supraveghere.

General de Divizie

10) Petala hadosztályparancsnok.

HIREK

— Szertmunkát József felelős-szerkesztő felelőséért a „Kis Újság” szerkesztését dr. Zsigmond István felelős.

— Budapesten nem lehet gyűlésezni. A budapesti lapok közlik a következő katonai rendletet: Az engedélyezett gyűléseken az elvált kötelezettségek nem teljesítés) végett minden, eddig már engedélyezett gyűléshez az engedélyt ez nál visszavonom. További intézkedésig semmiféle gyűlésekre engedélyt nem fogok adni, tehát ez irányú kérvények be nem nyújtandók. Felhívom a közönség figyelmét ezen tilalomra, hogy az utcán minden csoportosulásról tartózkodjanak. Híromnál több személy az utcán együtt nem állhat. Az ezen rendlet ellen vétők két évig terjedő börtönnel, vagy tízezer leánybírósággal, avagy mindkettővel büntetendők. Ezen rendlet 1919 október 14-én lép érvénybe. Budapest, 1919 október 14. Moson s. k. tábornok, a budapesti román királyi csapatok parancsnoka.

— Megyitják a budapesti tőzsdét. Budapesti írják: Korányi Frigyes bárónak, a magyar kormány pénzügyminiszterének javaslatára a minisztérium elvonta elhatározta a tőzsde megnyitását. Ezzel kapcsolatban a bankbetétek és folyószámlák korlátozása vonatkozó intézkedéseket meg fogják szüntetni. Előreláthatólag a megnyitás 20-25 évi fog megőrizni és a tőzsdénen is a fogja rendezni, hogy a forgalmat két pénzben bonyolítsák le.

— A posta a telefonelőkészítőkhöz. A kolozsvári postahivatal figyelmezteti a közönséget a közönségek elűzéséről, hogy amennyiben lakást változtatnak, vállalt kötelezettségük értelmében nem mulasszák el a telefonkiosztókat a központba beszolgáltatni, vagy új telephelyre áttelepíteni, mert felelős a posta a szemben mindaddig fennáll, amíg a posta ez elűzt őket fel nem menit.

— A kolozsvári vérhasjárvány. Kolozváron a legutóbbi öt hét alatt veszedelmes mértékben lépett fel a vérhas. Különösen gyermekek között pusztult a járvány, de a felnőttek közül is számosan estek áldozatul a gyilkos kórnak. A városi tisztifőorvosi hivatalhoz szeptember első napja óta mai napig negyven súlyos vérhas esetet jelentettek be, igaz sok halálosan. A járvány — a főorvosi hivatali nyomatékok szerint — legjobban a második kerületben, a Szendi- és Zápoly utcákban és ezek környékére fészkelte magát. Ezek a helyek ugyanis csatornázatlanok és így uyszóván melegágyai a fertőző betegségek baktériumainak. Ezekben az utcákban nem ritkák az olyan házak, ahol három-négy család fektődött, vagy fekszik vérhasban, amely továbbterjedésének megállítására vajmi kevés eszköz áll az orvosi hivatal rendelkezésére. Desinficiálás, elkülönítés, járványórház — ezek a védelmi intézkedések és az oltások. A védelmi intézkedését nagyban elősegítik a kevésbé érett és viziumalmu gyümölcsök. Ilyenek főként a dinnye, szőlő, körte és a sárga, amelyeknek elvezését vérhasjárvány esetén az orvosok tiltják. A gyümölcs piacokon különben az orvosi hivatal a járványra való tekintettel vizsgálatot fog tartani és az egészségre ártalmas gyümölcsöket elkobozzák.

— Az olaszok és franciák fáj-lalják a bicsi gobelinokat. A „L'Independance Roumaine” írja: Olaszország és Franciaország bécsi meghatalmazott miniszterei tiltakoztak a császári gobelin gőnye-mény eladása ellen. Az osztrák-kormányának bejelentették tiltakozásukat.

— Robbanás a bukaresti föld-alatti folyosókban. A „Le Progres” írja: Szombaton reggel és este kétszeres robbanás riasztolta fel Bukarest lakóit. A 16. és 17. számú utca földalatti folyosót a Bagadiru és Domnesti erődök között felrobbantak. A robbanásnak négy áldozata van. A kétszeres robbanás keletkezéséről azt jelentik, hogy most szerelik le a földalatti folyosók német munició-rakárait. A német megszálló csapatok ugyanis a rakárakban sok robbanó anyagot hagytak hátra. A leszerelés munkája következtében keletkezett a robbanás.

— Nikolajevics vádiratot ír. Londonból jelentik: A hercegparai Radio-győngyesség közli, hogy Nikolaj Nikolajevics nagy herceg a Pincé-szigeten nagy visszavonulási gyanú élt. Emlékiratát diktálásával foglalkozik. Emlékiratát csak halála után kerülnek nyilvánosságra. Közvetlenül beszélt, hogy emlékiratát terhes adatként tart. Imaznak Alexandra ex-császnéről, a hezzeni nagyhercegről és Jassiedof kémről. Mihály nagyherceg a Kolcaj admirális fhadiszállásán tartózkodott és Kocsagot jelölte az orosz köztársaság elnöki tisztére.

— Légi vonattíratok egész Európában. A „Reichspost” értesítése szerint nemzetközileg egész Európában légi közlekedés indul meg. Bécs két fontos vonalnak lesz a keresztútja pontja, melyek egyike a Hamburg—Berlin—Lipsze—München—Bécs vonal, a másik a Varsó—Prága—Bécs—Budapest vonal, melynek előzetesen leane Belgrád és Milánó felé.

— Kolozsvár burgonyája. A városi közéleti bizottság az aly kiküldöttjei Nyi bátoron olva vonagon burgonyát vásároltak Kolozsvár részére. Ez a mennyiség a város szükségletét jó időre fedeti. A burgonya szállítása már a legközelebbi napokban megkezdődik, de tekintettel a vasúti forgalmi nehézségekre, az egész mennyiség beérkezése négy hétnél hamarabb nem várható.

— Elfogott zsebmező Móríc. Béla debreceni főtöröknek tegnap este a pályaudvar másodosztályú várótermében felűt egy gyanús in vese kedő fiatal ember. Figyelni kezdte az illetőt, akit hamarosan tettenért amint Blum Izzák szeszpálerit gzdalkodó zsebéből kilopta 1600 koronát tartalmazó pénz tárcsáját. A zsebmező őt megilapították, hogy Stancu István a neve, bukaresti illetőségű, régóta körözött zsebolvós, akit hasonló bűntettek miatt több város rendőrsége kerestet. — Letartóztatták.

— Pénzhamisítási rekord. A papírpénzhamisítások a múlt évi pénznem változásoknak, fehérpénz, hákpénz, fehérvagyas pénz, helytelen pénz, bantárpénz, postapénz és mások a tudója második sokféle, csak egyben papírváltásban egységes pénzhamisításnak korszakában terjedésében aranyváltást élnek a pénzhamisító meg helyghamistatók egyik. Egy Kolozváron idős osztrák üzletember azonban érdekes esetet beszélt a pénzhamisítási rekordok. A pénzhamisítási ugyanis elterjedtetten voltak meggyűlölt a legfrissebb kibocsátási pénznemekre, mert ezek ismerete a legtovább

dítálmón, következik a csak a becsapható ember. Ilyen új pénz az új kibocsátású csak korona, — a mivel az történt, hogy az első kész sorozat hamisítványai már azelőtt közkézen forogtak, mielőtt magukat a valódiakat forgalomba bocsátották volna. A dolgban pedig az a legredek-tűbb, hogy a hamisítványok olyan tökéletesek, hogy azokat az eredetiektől elig lehet megkülönböztetni, úgy, hogy ma maguk a csak hivatalos körök se tudják megmondani, melyik a hamis és melyik a valódi.

— Boránybafult népgyűlés. Budapestről jelentik: Vasárnap délután a magyar Közlésügyi Párt népgyűlést tartott a Vigadóban. A gyűlésen az „Ébredő Magyarok” és a keresztény szociálisták is nagy számban megjelentek. Nagy György elnök a gyűlést meg a tudni nyitni, mert az „Ébredő Magyarok” főkörben helyrekezdtek az elűt emelvény körül, onnan élítették a keresztény Magyarországot és Friedrich, míg a köztársaságiak és szociálisták Nagy Györgyöt és Garami Ernőt ünnepezték. Az általános szjűbő, kavargás, szűkösödés és verakés a főkörben, az elűkéség elhagyta a termet és a megfűszert román katonaság feloszlata a gyűlést.

— Gyűjtögetés bosszúból. Hódmezővásárhelyről jelentik: Szerdán éjjel a határ s öz rész pusztított a Kosuth-téri Róh felékönnyomdában. Kigyulladt a nyomda rakat helyisége, ahol közel száz ezer korona értékű nyomtatvány és papírkészlet hamvadt el. A helyszíni szemle a kalmával megállapítást nyert, hogy a tűzet gyújtott az okozta, amely bosszu műve volt. A gyűjtögetés a hatóság felrevezetésére a kinyomdát iródjában levő Weithaim szekrényt helyhelyen megfűrték, hogy ezáltal azt a látásukat keltsék, mintha betörés történt volna.

— Borzalmas robbanás. Az „Ost reichische Volkzeitung”-nak táviratozzák Berlinből: Csek most jut közudomására egy serecs-tlenség, mely július 12-én Plauen-ban történt. Az általános villam-ségi társulat dobozgyára levegőbe röpült és ez alkalommal háromszáz ember meghalt, száz pedig később halt bele sérüléseibe. A szerezcséltenség, amelynek költését akkor a cenzura elűltotta, az általános villam-ségi társulat évi jelentésében felsorolt kártérítési összegek révén vált ismeretessé.

— Rendőri hírek. Jakab György Berek-utca 17. szám alatti lakos panaszt emelt a rendőrségen, hogy ismeretlen tetes ellopott tőle két hámszerszámot. Kára 2000 korona. — Hétfőn hajnalban a rendőrség letartóztatta Balán György napzsámot, aki a Malom utcában betörést kísérelt meg. Most kiderült, hogy Balán még más három lopást is követelt el. Moskovits Mendelné Hosszu-utca 11. szám alatti lakostól 2500 korona értékű Mandula láskától 500 korona értékű Rosenfeld láskától pedig 100 korona értékű ruhameketeit, illetőleg konyhai felszerelést lopott. Balán átadják az ügyészségnek.

— A tisztviselők beszerzési csoportja tudója, hogy tagjai között burgonyát, babot, buzdarát, mákot és napraforgó olajtartalékai.

— A kolozsvári kiváltságos kereskedő társulat felhívja mindazok kolozvári kereskedő cégeket, ahol kereskedő inasok vannak, hogy az inasok iskolázására a törvényis követelmények terhe alatt irassák be. — A búralkozás a kereskedelmi akadémián igazgatóirodájában folyó h 22-24 napján valasztakor d. u. 3-5 óráig eszközölhető.

SZÍNHÁZ

A Magyar Színház mősora.

Péntek: Lakmé. (Kertész Vilmos vendég-játékával. Operai helyárrakkal. Kezdet 7 órákor. Előadás kezdetén a nézőtérre vezető ajtókat bezárják.)
Sombat: Vengerkák. (Gálo i Zoltán bucsufellépésével. Rendes helyárrakkal.)
Vasárnap d. u.: Nebántsvirág. (Vér-sékelt helyárrakkal.)

APRÓ HIRDETÉSEK

Czementcserépvérő gépek kaphatók és megrendelhetők László Zsigmondnál. Erzsébetvárosban.
Eladó ház Csaba-utca 29. Két szoba, két konyha, speis, pince. Azonnal átvehető.
Eladó házastelek gyümölcsösökkel Kékert utca 33. szám alatt, Értekezhetni Mikó-utca 24. sz. a.
Kétütagu pedálos cimbalom eladó Magyar-utca 42. szám alatt.

Házvezetői, vagy gazdasági állást keres vidékre középkorú magános urinő, ki fűhereművarráshoz is ért és szűpen kézimunkál. Cím a kiadóban.

Comisariatul guvernial — Cluj.
Sz. 2015/1919. c. g.
Értesítés.
Onként jelentkezők tudomására hozom, hogy folyó hó 18-án szombaton külön vonat áll rendelkezésükre minden irányban.
Jelentkezhetnek csűörtőkön és pén-teken.
Podgyász szállítandó. Fénykép szükség-séges.
Cluj, 1919. október hó 15-én.
Dr. Ioan Boeriu.
comisar guvernial.

Sz. 310-9 9.
Faarverési hirdetés
Sáros község (Nagyküküllő vármegye, Nagysinkü járás) eladja 1919 október hó 24-én d. e. 11 órákor a községi irodában megtartandó írásbeli ajánlatokkal egybekötött nyilvános árverésen a „Kuhweide” nevű erdőterületen található kitermelt 300 öl sáraz tölgy- és gyertyán tűzfáját. — Kikéltési ár 66000 kor. ezaz Hatvanhátezer korona. — Bánatpénz 10%. — Árverési feltételek a községi előljárásnál betekinthezők.
Sáros, 1919 okt. 3.
Községi előljáráóság.

Sz. 309/919.
Faarverés
Sáros község (Nagyküküllő várm., nagysinkü járás) eladja 1919 évi október hó 24-én délelőtti 10 órákor a községi irodában megtartandó írásbeli ajánlatokkal egybekötött nyilvános árverésen a „Birken” nevű fás legelő énlvő donga-, épület, vasúti talpa és tűzfára kiválóan alkalmas 1500 drb. tölgytörzset, mely szűrtől becsülés szerint 75786 m³ haszon- és 153071 m³ tűzfát tartalmaz.
Kikéltési ár 104 600 (Egyszáznegy-ez-e hatszáz) korona — Bánatpénz 10%. — Árverési feltételek és részletes becs-lés a községi irodában betekinthezők.
Sáros, 1919 október 3-án
Községi előljáráóság.

